

1. LUKU

USVA. #PARISIANCHIC

Heräsin säpsähtäen kuin joku olisi läpsäissyt minua naamalle tai töräyttänyt torvella suoraan korvaan. Rintakehäni pomppasi ylös patjasta samalla, kun silmäni rävähtivät auki. Ensin en nähnyt yhtään mitään. Ympärillä oli säkkipimeää. Minuun iski hetkellinen pakokauhu, sillä en tuntenut käsiäni, ne olivat aivan turtana. Aivan kuin joku olisi niitannut käsivarteni alustaan niin, etten saanut nostettua niitä. Yritin huutaa, mutta kurkustani tuli vain kuiva ulvaisu.

Sitten tajusin vilkaista uudelleen ympärilleni. Jos olin kerran kidutussellissä tai manalan mailla, kai minun pitäisi edes hämärästi erottaa huoneessa olevat pirut ja terroristit, jotka olivat saaneet minut vangikseen. Mustan keskelle hiipi hitaasti harmaata valoa, jonka ansiosta aloin hahmottaa tuttuja muotoja. Näin mummon vanhan keinutuolin ja pimennysverhojen takaa pilkkottavan valoviirun, joka paljasti seinään maalatun ketun. Niin ja sellin kalterit. Vai olivatko ne sittenkin vauvan pinnasängyn pinnat? Sydämeni, joka hetki sitten oli pamppaillut

kiihkeästi, alkoi hidastaa tahtiaan, ja tuntui kuin saisin taas paremmin henkeä. Tunto alkoi palata ensin oikean käden sormiin, pian pystyin jo heiluttamaan vasenta pikkurilliäni. Halvaantuneilta tuntuneet raajat alkoivat kihelmöidä, sitten pistellä. Ehkä olin sittenkin vielä kiinni elämässä.

En tiedä, oliko minut herättänyt jokin todellinen ulkopuolinen ärsyke vai pelkästään oma sekava sisäinen maailmani. Samalla kun käteni alkoivat toimia ja silmäni tottua pimeään, aivonikin palasivat kauhuelokuva-tunnelmista todellisuuteen. Olin kotona. Tarkalleen ottaen vauvan huoneessa. Patjalla lattialla. Niskat olivat niin jumissa, että hyvä kun pystyin päätä liikuttamaan. Käsiensä puutumisen oli alkanut viikko sitten. Kaipa veri ei kiertänyt enää sitäkään vertaa kuin alkuviikkoina. Katsahdin vauvaa kainalossani. Minun omaa pientä vauvaani, mustatukkaista tytärtäni, joka tuhisi pieni suu somasti auki eikä tiennyt mitään äitinsä äskeisistä kauhunhetkistä. Silitin tytön kihartuvia hapsuja ja yritin samalla korjata omaa asentoani niin, etten herättäisi lasta. Se oli mahdollonta. Päätin valita vauvan katkeamattoman unen ja jäin itse könöttämään tukalaan asentoon.

Siitä lähtien, kun vauva oli tuotu kotiin, olin yrittänyt sinnikkäästi nukuttaa tytön joka ilta sen omaan pinnasänkyyn lastenhuoneeseen, jota niin ahkerasti raskausaikana maalasini ja sisustin. Ja joka ilta me silti päädyimme vierekkäin tälle vanhalle ohuelle patjalle, ja pinnasänky sai koristaa huonetta tyhjänä. Kaikki äiti- ja

isäkaverimme olivat kertoneet jo odotusaikana varmana totuutena sen, että vauvat tulee ehdottomasti nukkua alusta asti omaan huoneeseen niin, että jokaisella perheenjäsenellä olisi rauhaa, hiljaisuutta ja tilaa nukkua. Niin tehtiin kuulemma esimerkiksi Ranskassa, josta tuli Marikan mukaan maailman kuuliaisimmat ja hyvätapaisimmat lapset. Kuka nyt ei haluaisi sellaista lasta itselleen?

Harmi vain, etteivät uni, nukutus ja vauva-arki olleet niin yksinkertaisia pikkuhommia täällä kylmässä ja pimeässä marraskuisessa Suomessa kuin jossain Eiffel-tornin kupeessa pariisilaistunnelmissa. Sitä mietin monena aamuna, kun ryystin puoliksi jäähtynyttä kahvia katsellen ikkunasta näkyvää märkää asfalttia ja lehdettömiä puita. Miten pariisittaret tekivät kaiken tämän? He eivät varmasti kömpineet sängystä lukioaikaiselta poikaystävältä varastetussa t-paidassa ja vanhoissa Nalle Puh-uniboksereissa, vaan liihottelivat hiukset ojennuksessa silkkipaitulissaan *cafe au lait* toisessa kädessään ja hymyilevä lapsi toisessa käsipuoleltaan. Tai eihän pariisittaren tarvinnut edes harjata hiuksiaan. Ne pirulaiset kun onnistuivat näyttämään tajuttoman hyvältä, vaikka niillä olisi tukassa puolen vuoden juurikasvu ja ainoana meikinä kohtalokkaan tummaa huulipunaa. Tähän naamaan olisi saanut vetää litran Betoluxia, ja silti eteerisyys olisi ollut aika kaukana.

Kuulin keittiöstä kolinaa. Juha siellä varmasti puuhasteli aamukahvia. Tai sitten ilta-. Tajusin, ettei minulla

ollut mitään hajua siitä, oliko nyt aamu, ilta vai päivä. Loppuvuoden päivien ihan liian lyhyt valoisa aika ja vauvaperherytmi olivat tehneet sen, että yhä useammin havahduin huomaamaan, etten tiennyt, mikä vuorokaudenaika oli kyseessä. Entisessä elämässä olisi voinut päätellä kellonajan edes päällä olevasta vaatetuksesta, mutta nyt siitäkään ei saanut mitään vinkkiä. Päivävaatteiden ja yöpuvun välillä kun ei nykyään ollut juuri eroa. Muutamat samat nukkauset collegehousut ja pari rähjäistä t-paitaa vuorottelivat OOTD-tyylissäni, oli kyseessä sitten päivä tai yö.

Vauva maiskutti suutaan ja tunsin heti, kuinka maito kipristi rintojani. Muistin yhtäkkiä, että oli ilta. Se oli mennyt taas, kuten kaikki illat tähänkin asti. Ensin olin noudattanut Marikan pariisilaisohjeita. Olin ruokkinut lapsen sohvalla lampun valossa ja kipannut sen sitten pimeään huoneeseen tuttujen unirättien ja unipesän keskelle. Kaksi viimeistä elementtiä olivat oma lisäni hyvän unen kaavaan. Olin suukottanut vauvan ja lähtenyt pois huoneesta. Sydäntä riistävä itku oli alkanut, ennen kuin ehdin edes ylittää kynnyksen. Ensin se oli pientä tyytymätöntä ininää, mutta muuttui aivan hetkessä kitarisoja tärisyttäväksi vapinarääkymiseksi. Olimme katsoneet Juhan kanssa toisiamme, aivan kuten muinaikin iltoina. Toisaalta mieleni valtasi epäonnistumisen häpeällinen tunne: tämä ei tälläkään kertaa onnistunut niin kuin kuului. Olimme ihan paskoja vanhempia. Toisaalta epäonnistumisen tunnetta vahvempi oli intuitio

siitä, että ei omaa lastaan voinut jättää hätään. Sittenhän me vasta paskoja olisimmekin!

”Mä haen sen”, Juha totesi varmuutta äänessään. ”Ei kun mä menen”, huokaisin helpottuneena siitä, että Juha-kin armahti meidät liian aikaisesta unikoulusta. Jätin Juhan seisomaan olohuoneen kelmeään valoon ja käännyin kannoillani. Kävelin vauvan huoneeseen pikakävelijän elkein ja avasin raollaan olevan huoneen oven sepposen selälleen. Huuto vain voimistui. Nostin itkusta punaisen vauvan syliini, hyssyttelin ja suhisin. Pieni sydän pamp-paili edelleen hirveää tahtia, mutta itku alkoi laantua. Vauva veti henkeä vielä monta kertaa ääni vavisten samalla, kun se työnsi pientä päätään rintaani vasten. ”Äiti tässä, ei mitään hätää”, kuiskasin pieneen korvaan.

Kyykistyin lattialle vauva sylissäni. Peitto patjan päällä oli mytyssä edellisestä unihetkestä, ja tyynyliina oli puoliksi rullautunut tyynyn päältä. Laskin vauvan alas patjalle, jolloin se hätääntyi heti uudelleen. Kiskoin t-paidan helmaa ylemmäs samalla, kun yritin saada rint-sikoiden imetysluukkua auki. Tunsin, kun maito alkoi juosta pistellen kohti nännejä ja liivinsuojus oli puoliksi märkä, kun viimein – eli sekunnin sadasosan päästä – sain itse könyttyä makuulle vauvan viereen ja iskettyä rinnan tämän suuhun. Vauva nappasi suullaan ahnaasti kiinni ja alkoi heti imeä. Irvistin vaistomaisesti. Nännit olivat haavautuneet jo sairaalassa, enkä ollut saanut niitä kuntoon koko aikana. Sivelin violettituubista rasvaa rin-toihini joka välissä, mutta ne eivät ehtineet parantua,

kun vauva vieraili ruokailemassa niin ahkerasti. Moni oli varoitellut synnytyskivuista ja alapään vaivoista, mutta kukaan, siis oikeasti kukaan, ei ollut kertonut, kuinka kipeää imetys tekisi. Kun sitten manasin kipuja, ympäröivät äidit vain nyökyttelivät päätään. Mitä helvettiä? Miksi kukaan ei ollut kertonut tästä minulle aikaisemmin? Tieto ei olisi vienyt kipua, mutta siihen valmistautuminen olisi voinut helpottaa oloa edes vähän. Ensimmäisen viikonhan luulin olevani maailmankaikkeuden ainoa äiti, joka itki kivusta imettäessään.

Nyt olin kuitenkin tässä. En imettämässä, vaan nukkuvan vauvan kanssa hämärässä huoneessa. Kurotin kädelläni lattialla lojuvaa puhelintani. Näytön kirkas valo sokaisi hetkeksi silmäni. Liu'utin näytöstä ruudun valoa himmeämmäksi. 21.27. Oli ilta, muttei vielä oikeastaan minun yöuniaikani. En ollut voinut nukkua montaa tuntia. Muistin samalla, mikä suunnitelmani oli ollut vauvaa nukuttamaan mennessä. Ajatukseni oli ollut tainnuttaa vauva maidolla omille unilleen, minkä jälkeen olisin kipannut sen vatsa pulleana omaan sänkyynsä, minkä jälkeen olisin voinut itse hiippailla kokkaamaan illallista yhdessä Juhan kanssa. Mutta niinhän se oli taas mennyt, että vauva oli herännyt jokaiseen yritykseeni siirtää se pois viereltäni ja lopulta olin kai itse nukahtanut sen viereen. Alkoi tuntua siltä, ettei tässä vauvan omaan huoneeseen ja omaan sänkyyn nukuttamisessa ollut mitään järkeä, kun lopulta me kuitenkin uinahdimme rinnatusten aivan liian ohuelle patjalle.

Avasin WhatsAppin. Yksi viesti äidiltä, kolmetoista siskot-ryhmältä ja viisi erilaista meemiä Mintulta. Käivoin esille Juhan ja minun välisen viestiketjun. Olimme vauvan syntymän jälkeen alkaneet viestiä yhä enemmän puhelimen välityksellä, vaikka välissä saattoi joskus olla vain pari metriä tai yksi pahvinpaksuinen seinä. Nyt Juha näytti myös olevan online.

”Mo. Taisin nukahtaa”, aloitin. Hetkeen ei kuulunut vastausta. Juhan nimen vieressä loisti ensin paikallateksti, mutta melkein heti perään ruudulle lävähhti ilmoitus: ”paikalla tänään klo 21.34”. Vitsi miten inhosinkin sitä, kun joku, varsinkin Juha, näki viestin, mutta ei reagoinut. Siitä tuli vaistomaisesti sellainen olo, että toinen lähti ikään kuin pakoon nähtyään sinut. Tai siis viestisi.

Juuri kun olin laittamassa perään uutta *voisitko perkele vastata -viestiä*, näin Juhan olevan taas paikalla. Ruudun ylälaitaan ilmestyi teksti: ”Juha <3 kirjoittaa...”

”En raaskinut herättää.”

”Olisit vaan. Meidän piti tehdä ruokaa yhdessä.”

”Ei huolta. Mä tein lohipastaa ja omenapaistosta. Tule syömään.”

Tunsin samalla, kuinka vatsani möyräisi osin oikeasta nälästä, osin yksinkertaisesti ruuanhimostani. Kiukku-taso, joka oli Juhan viestitauon aikana ehtinyt nousta hetkeksi, laski välittömästi. Pastaa ja omppupaistosta jäätelön kanssa. Eihän tuolle miehelle voinut olla vihainen. Melkein alkoi itkettää Juhan ihanuus.

Hivutin kainalossani olevaa vauvaa patjalle vetäen kättä sen alta. Riskipeliä, ajattelin. Liikahtelin sentti kerrallaan ja pidin taukoja henkeä pidättäen. Ihan kuin vauvaa olisi tällä huijattu. Minulle oli näiden viikkojen aikana muodostunut kaksi tapaa liikkua nukkuvan vauvan vierellä. Joko hivutin itseäni hitaasti taivuttaen tai sitten luotin nopeiden täsmäiskujen voimaan.

Tällä kertaa vauva jatkoi untaan senkin jälkeen, kun olin saanut hivuttauduttua pois patjalta. Pönkkäsin vauvan ympärille peitoista ja tyynyistä pesän, vaikka eihän se osannut vielä liikkua. Ja vaikka olisikin, ei kymmenen sentin korkuiselta patjalta tippuminen olisi sitä vahingoittanut. Tajusin kyllä oman suojeleuvaistoni hölmöyden, mutta en osannut silti toimia toisin. Avasin itkuhälyttimen ja hiivin hälyttimen aikuisosa kourassani viereiseen huoneeseen.

Juha makasi sohvalla kaukosäädin kädessään. Huoneessa tuoksui pölynpyyhintäliinojen vieno limen tuoksu. Kirjahyllyseinän eteen oli aseteltu kaksi pyykkitelinettä vieri viereen. Toisessa roikkui valkoisia vaatteita, toisessa vaaleanpunaisia. Entisessä elämässämme pyykkikoneellisten perusvärit olivat olleet musta, valkoinen ja kirjava. Nyt mustan ja valkoisen pyykin rinnalle oli tullut konetolkulla pestäviä vaaleanpunaisia tekstiilejä. Juha oli asetellut jokaisen pikkubodyn, myssyn ja potkupuvun samalla tavalla kuin aina: räpsäyttänyt ensin vaateen moneen kertaan ja ripustanut sen sitten joka kerran tismalleen samalla käden liikkeellä viivasuorasti

narulle. Sukat roikkuivat nipsuista erillisessä pyörylässä. Pareittain. Tietysti.

Juha oli joskus sanonut, että vaatteet oli helpompi nostella pois narulta, jos ne oli alun perin laitettu sinne samansuuntaisesti. Samansuuntaisesti? En vieläkään oikein ymmärtänyt, mitä se tarkoitti. Siis sitäkö, mistä suunnasta vaate narulle ripustetaan? Ei kai vaate sitä tiedä, onko siitä ensin ripustettu etu- vai takaosa.

”Muru. Siellä on ruokaa. Sun pitää syödä”, Juha sanoi ja hymyili. Sen kasvoilta paistoi ylpeys. Vaikka Juha oli-kin muuten meidän kodin siisteysvastaava ja käytännön asioista huolehtiva emäntä, kokkaaminen oli ollut tähän asti pääasiassa minun heiniäni. Sairaalasta päästyämme Juha oli kuitenkin selvästi ryhdistäytynyt tässä asiassa. Kävin suukottamassa sitä kerran suulle, mutta en jaksanut sanoa oikein mitään muuta kuin ”kiitos”. Juha sipaisi hellästi mun poskea.

Keittiössä lapoin lautasen täyteen pastaa ja ripottelin päälle parmesaania sillä intensiteetillä, että lopulta juuston alta ei näkynyt muuta ruokaa enää ollenkaan. Vaikkei vauvasta kuulunut yhtäkään heräämisen merkkiä, mäitin apetta naamaan sellaista tahtia, että pennet meinisivat juuttua kurkkuun. Minusta oli tullut viimeisen kuukauden aikana todellinen pikasyöjä. Kaukana olivat ne ajat, kun nautiskelin ruuasta rauhallisesti pureskellen tai pysähdyin katsomaan salaatin väriloistoa. Jos vauvan kanssa meinasi saada ruuan syötyä lämpöisenä, ei ollut varaa aikailla.

Oikeasti minua vähän harmitti nykyinen suhteeni ruokaan. Entisestä nautinnosta, fiilistelystä ja tavasta rentoutua oli tullut vain jokin elämän sivuosanen, joka ei todellakaan saanut arvoistaan huomiota. En ollut ennen tajunnut niitä ihmisiä, joille ruoka oli vain polttoainetta. Nyt minusta oli tullut melkein samanlainen. Tietysti vesi herahti edelleenkin kielelle, kun tunsin tuoreen pullan tai hyvän kahvin tuoksun. Tai kun keittiöstä leijaili tällainen huumaava haju kuin tänään. Mutta sitä suuremmalla syyllä minua suretti se, että heitin hukkaan kaiken tuon ihanuuden mättäessäni ruokaa vatsaani liian nopeasti. Ruuan arvo ikään kuin hävisi, kun se syötiin pikatahtia nauttimatta tai vastavuoroisesti jätettiin lautaselle jäähtymään liian pitkäksi aikaa. Voi niitä huonosti kohdeltuja perunaparkoja.

Kun olin syönyt, laitoin astiat tiskikoneeseen. Yritin näin skarpata edes hieman ja ilahduttaa Juhaa pienillä arjen teoilla, jotka joskus muulloin eivät olisi näyttelleet niin isoa roolia rakkaudentunnustusten maailmassa. ”Jos mä menen suihkuun”, sanoin ja viskasin itkuhälyttimen toisen puolen Juhan viereen sohvalle. ”Tietysti”, Juha sanoi jopa vähän liian ponnekkaasti ja aloin pohtia, lemusinko minä. Oliko mies pitkäänkin toivonut, että rasvatukkainen ja haiseva puoliso tekisi ryhtiliikkeen oman hygieniansa eteen? Käänsin päätäni kainalon suuntaan, rapsutin ikään kuin ajatuksissani päätäni ja yritin nuuskaista huomaamatta kainaloani. Haisiko se pistävälle? En oikein osannut sanoa.

Lukuun ottamatta loppuraskauden norsuolaa, olin koko raskauteni ajan ollut ihan tyytyväinen kasvavasta kummustani. Itse asiassa minusta oli ollut ihana korostaa uusia muotojani vartalonmyötäisillä mekoilla, ja pyöristynyt vatsa sopi hirveän hyvin jo valmiiksi muhkeisiin muotoihini. Kaikki osaset olivat olleet hetken kuin omilla paikoillaan. Se, mitä en ollut kuitenkaan tullut huomanneeksi, oli muun olemukseni muutos. Koko huomioni oli kiinnittynyt vain vauvavatsaan ja suurentuneisiin rintoihin, enkä ollut tajunnut, kuinka salakavalasti myös reidet ja perse olivat levinneet.

Riisuin vaatteeni kylpyhuoneen pesukoriin yksi kerrallaan. Meinasin ensin säästää päälläni olevan huppaa vielä seuraavaa käyttöä varten, mutta lopulta iskin sen boksereiden, t-paidan, mummoalkkareiden ja villasukkien kanssa samaan koriin. Vilkaisin itseäni varovaisesti valtavasta peilikaapin ovesta. Kylpyhuoneen kirkas, yläviistosta raakana tuleva valo paljasti kaikki vartaloni mökyt ja muhkurat. Kauniin raskausvatsan tilalla roikkui nyt löysä, häpyluun yli rötköttävän iهران ja mahanahkojen höllyvä liitto. Vartalon mittasuhteet näyttivät muutenkin aivan hassuilta. Kropan yläosassa oli isot, jätinänniset pallotissit, joiden verisuonet pingottivat sinisinä pinnassa. Sen jälkeen olikin pelkkää alamäkeä: maan vetovoiman mukaan korostetusti roikkuvat mahanahat ja peppu. Muistutin niitä uimahallin saunan ylälauteen mummoja, jotka läväyttivät laardinsa lauteille niin, ettei peflettiä näkynyt alta laisinkaan.

Näytin kieltä peilikuvalleni. Kyllähän minä ymmärsin, ettei muutama viikko synnytyksen jälkeen voinut olla aivan tikissä, mutta näky sai minut silti kauhistuneeksi. Olin lukenut juuri lehdestä Victoria's Secret-mallista, joka oli noussut alusvaatteissa esiintymislavalle neljä kuukautta synnytyksen jälkeen. Miten se on ylipäätään mahdollista? Minulla ei ollut raskauskiloja jäljellä kuin kolmetoista, mutta peilikuva viesti sadasta kolmestatoista.

Istahdin pöntölle. Avasin hanan lorisemaan. Pissäminen oli omituinen juttu. Lirit saattoivat lorahtaa housuun kesken kaiken, vaikkei vessaa ollut lähimaastossa. Kaupan kassalla, naurahtaessani hyvälle tv-ohjelmalle, yskäistessäni. Mutta sitten kun oikein varta vasten yritti mennä pissalle, oli tippojen tiristys työn alla. Siinä sitä sitten istui pöntöllä ja mietti, miten saisi yhteyden lantionpohjalihaksiinsa. Olin keksinyt, että jos pistin vesihanan päälle, pystyin houkuttelemaan nesteet paremmin pönttöön. Jollain ihmeellisellä voimalla loriseva hana houkutteli ne pois omasta kehosta.

Avasin suihkukaapin oven, mutta käännyin vielä takaisin ja palasin peilikaapin luo. Avasin oven ja nappasin mukaani suihkuun kuorivan vartalosuolet ja hiusten tehonaamion. Ehkä pariisittaret tekivät juuri näin sillä aikaa, kun heidän kuuliaiset vauvansa vetelivät hirsiiä.

